

פרוטוקול ג' 138

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
מיום ב', ב' בסיון תשל"ב - 15.5.72, שעה 11.00

נכחו:

חברי הוועדה:

א. רימלט - היו"ר
מ. ידיד
א. כץ
ש. לוין
מ.צ. גריה
א. רוזיאל-נאור
ב. שחור

מוזמנים:

ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת
מר שוחט - סמנכ"ל משרד החינוך והתרבות
ד"ר סבט - משרד המשפטים
ד"ר אלסברג - גבו המדינה; יו"ר ארגון הספרנים
י. גולן - מנהל המדור לספריות במשרד
החינוך והתרבות

מזכירת הוועדה: ד. פלר

ע. הירשפלד

רשמה:

- סדר-היום:
1. סידום הדיון בחוק הספריות הציבוריות.
 2. הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת ש. לוין "תיקון חוק לימוד חובה (תשל"ב-1972)".

היו"ר א. רימלט:

אני פותח את הישיבה.

אנו בעבור היום על ההגדרות של חוק הספריות. לפי בקשת סיעת המערך, לא נצביע היום על הקריאה האחרונה. לעומת זאת, נוכל להצביע בקריאה שלישית על הצעת החוק הפרטית של חבר-הכנסת לויין.

לפני שאנו עוברים לסדר היום, בקשתי מנציגי משרד החינוך למסור לנו אינפורמציה בעניין שביתת הסטודנטים באוניברסיטאות, ואם ידוע למשרד החינוך והתרבות על שני דברים: א) שאוניברסיטת תל-אביב עומדת להשבית את עצמה מסיבות תקציביות; ב) על הכרזת יושב-ראש השלטון המקומי, שאם לא יהיה הסדר ביחס למסים עירוניים, יציע הוא לרשויות המקומיות להשבית את החינוך, על-מנת לאפשר למשרד החינוך והתרבות לנהל את כל החינוך, - גם חלקן של הרשויות המקומיות, כפי שכתוב שם "ברמותיו".

מר שוחט:

בענין שביתת הסטודנטים - משרד החינוך והתרבות ביקש להודיע לוועדה, שאתמול בלילה ישב עם נציגי התאחדות הסטודנטים. התברר שיש חילוקי-דעות יסודיים ביניהם בענין החזרת המענק בסכום של 105 ל"י בשל העלאת שכר-הלימוד בשנה זו. קיימת בעייה של הבהרת עניינים בהתכתבות שהיתה בין המשרד לבין התאחדות הסטודנטים. שר החינוך והתרבות מקווה לסיים היום ענין זה של הבהרות, ושלא יהיה מקום לשביתה. השר ביצתיים הציע להתאחדות הסטודנטים להפסיק מיד את השביתה.

היו"ר א. רימלט:

מה ביחס לשתי עילות לשביתה; האחת - 105 ל"י, והשניה - הכוונה להעלות את שכר

הלימוד ל-2,500 ל"י לשנה?

מר שוחט:

השביתה מתקיימת עכשיו על שני עניינים. אבל ביחס לשבת הלימודים הבאה, הענין צריך להסתיים בזה שוועדת בר-ביב צריכה לקבוע את גובה שכר הלימוד.

היו"ר א. רימלט:

והמלצות ועדת בר-ביב עדיין תהיינה בבחינת המלצות.

מר שוחט:

כן. באשר לענין השני - הסטודנטים טוענים שהוגבה להם סטודנט רווק. המרוויח 600 ל"י וסטודנט בשוי המרוויח 800 ל"י - יהיו פטורים. המשרד טוען שהמדובר היה על 400 ל"י לסטודנט רווק ו-600 ל"י לסטודנט בשוי. כעת בערכת בדיקה באיזה מסמך בכתב הדבר הזה.

היו"ר א. רימלט:

אני מודה לך על שהיית שליח להודעת השר. אני חייב להעיר הערה לא על דעת הוועדה, כי איבני יודע מה דעת החברים. הבעייה היא בבקשר להבהרות. התאחדות הסטודנטים הודיעה על השבתת הלימודים לפני חודש-ימים. אי-אפשר היה לשבת על הבהרות אלה עד לפני פרוץ השביתה? מדוע יושבים אתם רק כשפורצת שביתה? אני חושב ששיטה זו מעודדת שביתות כצעד ראשון בגלל הסחבת. שקיימת.

מר שוחט:

בקשר לשתי השאלות האחרות, עלי לברר במשרד, ובישיבה הבאה תיבניתנה התשובות לכך.

ש. לויין:

אני מבקש לדעת מה מתכוונן לעשות משרד החינוך והתרבות בתגובה על התרם שהוכרז לפני כחודש או ששה שבועות על-ידי ארגון המורים העל-יסודיים על מפקחים שלא משתפים אתם פעולה. אני רוצה לציין שהמדובר במפקחים בעלי השכלה אקדמית, בעלי תואר מ.א. לפי דעתי זה פוגע בארבעה-חמישה, והב"ל אינם יכולים כבר חודש-ימים למלא את תפקידם, ומשרד החינוך והתרבות משום-מה מילא פיו מים. האם מעדיף משרד החינוך והתרבות שהמפקחים יבקשו את עזרת האיגוד המקצועי שלהם?

מר שוחט:

הענין ידוע לנו, ואנו כואבים אותו מאד. משרד החינוך אינו טומן ידו בצלחת, ומשתדל מאד להסדיר את הענין הזה. אבל לצערנו, עדיין לא הוסדר. גם היום

מר שוחט

תקיים ישיבה בענין זה, ובראה מה ניתן לעשות. הבעיה היא קשה מאד, מפני שיש כאן התנגשות עם הסתדרות המורים.

ש. לוינ: אני שואל מה חושב משרד החינוך לעשות כדי לאפשר לאנשים אשר מובן על-ידו, להמשיך לעבוד.

מר שוחט: בהוזה הם ממלאים את תפקידם. השאלה היא לגבי העתיד. הבעיה היא שמנהלי בתי-הספר התיכוניים השייכים לארגון, אינם משתפים פעולה עם המפקחים האלה. (ב) המפקחים השייכים לארגון המורים העל-יסודי, אינם משתפים פעולה עם מפקחי המחוזות שבאו מן החינוך היסודי. הענין מסובך מאד, ואנו מחפשים דרך איך לפשר בין הצדדים.

חוק הספריות הציבוריות, תשל"ב-1972

היו"ר א. רימלט: כל הסעיפים, מחוץ להגדרות, בתקבלו. ברצוני להעיר לסעיף 6(ב) - חוגי לימוד. אני מציע שיהיה כתוב "הרצאות". ואינני מציע לקצוץ חוגי לימוד. לא הייתי ממליץ שיקוימו חוגי לימוד לנוער עד גיל 18 בספריות. למבוגרים - גיחא. לכן, אני מציע שבסעיף 6(ב) "חוגי לימוד למבוגרים והרצאות". אבל לא חוגי לימוד לנוער.

ד"ר אלסברג: אני מציע לשנות את הנוסח, ובמקום "חוגי לימוד" - "חוגים אחרים". אנו מקיימים שעת ספור בשבוע לילדים, בתיאום עם בית-הספר. הם מתכנסים לאחר שעות הלימודים, ומספרים להם ספור. אחרי הספור יש גם ספריות, והילדים מקבלים ספרים על אותו נושא של הספור. או שיש דיון עם ילדים על ספר.

לגבי מבוגרים, אנו מקיימים פגישות עם סופרים. מחר בערב, למשל, תיערך ברמלה פגישה עם הסופר יורם קניוק.

היו"ר א. רימלט: אני חושב שסעיף זה מיותר. אם זה חוגי קוראים והרצאות, אז לשם מה להעניס את זה?

ד"ר סבט: משרד החינוך והתרבות רצה שיהיה כתוב "חוגי לימוד". אם נאמר במקום זה "חוגי קריאה והרצאות" זה יגביל את הפעולה לילדים. ומה למבוגרים? אינני מבין מה רוצה משרד החינוך בענין זה.

היו"ר א. רימלט: אני מציע לשקול במשרד החינוך והתרבות למחוק את סעיף 6(ב).

א. רזיאל-גאור: אינני מתנגדת שיימחקו הדברים שמשרד החינוך איננו יכול אחר-כך להשתלט על ביצועם. אבל אני חושבת שדווקא דבר חשוב מאד - קיום חוגי קוראים לנושאים שונים, החל מהשמעת ספור ועד פיתוח התעבינות של קוראים בנושאים מסויימים, וגם חוגי לימוד, לא יזיקו בכלל. אם על-יד הספרייה יהיה חוג אשר יתן העמקה קצת יותר בשירת ימי הביניים; לדוגמה, אם יש ספרן אשר לומד ומתעביין בשירת ימי הביניים והוא מוכן להרצות על זה לתלמידי שמינית שמעוניינים בכך ואין להם מאין לדעת, מדוע לא לקיים את זה?

היו"ר א. רימלט: אין פסול בכך, אם יפתח את זה מסדר בני-ברית. אם תעשה את זה ספרייה ציבורית, זה לא יכנס לפיקוח. משום-כך הייתי מקל בענין זה ואומר, שאם צפגשים צעירים לא לשם בחינות ולא לפי תוכנית לימודים, רק לשם ספרות בלבד, - לכן אם זה לא יהיה בכלל, זה מותר.

א. רזיאל-גאור: רצוי שסעיף 6(4) יגדיר מה הם שירותי הספרייה. אני מציעה שישאר "חוגים והרצאות".

מר שוחט: סעיף 6(ב) קשור לסעיף 6(א)(4). אני מציע לכתוב "קיום חוגים, הרצאות, תערוכות וכיוצא באלה", ולמחוק את סעיף קטן (ב).

א. כץ:

בדמה לי שהבעור משאלה לשנות את שם החוק
ל"חוק הספריות הציבוריות ברשויות
המקומיות" (ב) שאלה ליועץ המשפטי. יש הבדל משמעותי בנוסח שבסעיף
2(א) "השר רשאי, בהתייעצות עם שר האוצר ושר הפנים ולאחר שמיעת דעתה
של הרשות המקומית הנוגעת בדבר. . .". מדוע לא "לאחר התייעצות עם
הרשות המקומית"?

ד"ר סבט:

בנוגע לשם החוק, במשרד המשפטים דנו על
התוספת הזאת של רשויות מקומיות, ומצאנו
שזה לא רלבנטי ביותר; ומה גם שזה מופיע בהגדרת. אנו יכולים להציע
לכתוב "חוק הספריות הציבוריות הממלכתיות", כפי שיש בתי-ספר ממלכתיים,
אבל איבנו נוהגים להוסיף בחוק את המלים "של רשות מקומית".

היו"ר א. רימלט:

מבחינת הסדר הטוב, אם רשות מקומית
צריכה להיות שותף במקום, מדוע שלא יהיה
כתוב " . . . בהתייעצות עם שר האוצר ושר הפנים ועם הרשות המקומית הנוגעת
בדבר"? אבי חושב שיש לעודד רשות מקומית ולתת לה את הפריבילגיה של
התייעצות. יש לזה יותר משקל מאשר "לאחר שמיעת דעתה", כי זה רק כדי
לצאת ידי חובה.

ד"ר סבט:

אנו חשבנו שיש להבדיל בין הנוסח כאשר
המדובר בהתייעצות בין שר האוצר ושר הפנים,
שהן הסמכויות הטבעיות, - לבין הרשות המקומית. אינני חושב שיש הבדל
בין המלה "התייעצות" ו"לאחר שמיעת דעתה של הרשות המקומית". אבי רוצה
להסביר מה זה התייעצות. השר חייב לאחר התייעצות, להתיעץ, אבל איבנו
חייב לקבל את העצה. לגבי "שמיעת דעתה" זה אותו דבר.

היו"ר א. רימלט:

אם זה אותו דבר, אבי מציע לכתוב " . . . ולאחר
התייעצות עם הרשות המקומית הנוגעת בדבר",
ורק שר החינוך צריך לשבת אתם.

חוק הספריות הממלכתיות - שם זה מטיל עלי
יותר מדי יראת-כבוד. מדוע לא לכתוב "חוק הספריות הציבוריות ברשויות
המקומיות"? ברשויות המקומיות - זה העניין אשר מכסה את הדבר.

א. כץ:
זה איבנו מדוייק, כי גם ספרייה של בני-ברית
היא ספרייה מקומית.

היו"ר א. רימלט:

כל עוד לא שונה החוק, יש ספרייה ציבורית
אחת בכל רשות מקומית. הכוונה היא שהמועצה
המקומית או העירייה מקימה ספרייה ומקיימת אותה.

אבי רוצה לעבור על ההגדרות שבסעיף 1.
"השר - שר החינוך והתרבות"; "ספרים - לרבות תקליטים, שקופיות, ספרות
בכתב עוררים, דרטי רשם-קול, סרטי תוכניות טלוויזיה וכיוצא באלה".

ד"ר אלסברג:
אני מציע להוסיף להגדרה "ספרים" - גם
עתונים וכתבי-עת.

היו"ר א. רימלט:
ההצעה מתקבלת.

ש. לוין:

בהגדרה "ספרייה ציבורית" אני מציע את
התוספת הבאה: "ספרייה ציבורית של רשות
מקומית או של ארגון ציבורי, שאושרה על-ידי השר".

היו"ר א. רימלט:

אתם מכניס בהגדרות עניין שהוא שנוי
במחלוקת. אם שר החינוך או בא-כוחו יציעו
לבו שינוי או תיקון, הם יציעו זאת גם בהגדרות.

ד"ר אלסברג:
בדמה לי שנפלה טעות בהדפסת הסעיף 8(א).
בסוף צריך להיות כתוב "ובציגי ציבור

הספרנים".

היו"ר א. רימלט:

הוועדה החליטה לכתוב במקום "בציגי ציבור" -
"ספרנים בכירים", וזה קיים. אתה מציע
לכתוב "בציגי הרשויות המקומיות, בציגי ציבור הספרנים ובציגי ציבור".

א. רימלט

כלומר, שספרנים בכירים אינם נציגים של הספרנים המאורגנים.

כז.

ד"ר אלסברג:

מתקבל. על זה לא יהיו חילוקי-דעות.

היו"ר א. רימלט:

חוק לימוד חובה (תיקון מס' 9) תשל"ב - 1972

ש. לויין:

אני מציע שהתקופה שבה זכאים ההורים לערער על ההחלטה בדבר חובת הבדיקה, תקוצר. הכוונה היא שהתוק יהיה אפקטיבי. אם בותנים להורים אפשרות לעכב את הערעור ב-21 יום, עלול להיווצר מצב, שבתוך אותה שבת לימודים העבין לא יהיה בכלל מעשי. הייתי מבין אילו הותנים רשות למנהל ולחבר המורים לחייב ילד ללכת לבדיקות. אבל איננו בותנים את הרשות הזאת. אם זה יהיה מקרה דחוף מאד, זה יעמיד את ההורים ואת בית-הספר בפני מצב לא נוח. אני מציע לכתוב 14 יום מיום שהאב קיבל את ההוראה.

היו"ר א. רימלט:

ניקה דוגמה של אב שרואה שבנו איננו מתפתח, והוא ירצה לשלוח אותו רק לבית-ספר מיוחד. אחר-כך הוא רואה שיש בתי-ספר מיוחדים - ואני קראתי עליהם - שיחשכו עיניו. לא מבחינת רמת הלימודים, אלא מבחינת הבית, המתקנים, הכתות, הלכלוך. אז הוא יחזור למנהל ותתחיל תקופת שכנוע, ואינני חושב שאפשר לעשות את זה בצורה מזוהזת. כי אנו מעוביבים שילד שזקוק לחינוך מיוחד, ילך לשם; ועד שיימצא לו מקום, יתכן שהאב לא יערער בזמן הזה של 21 יום. הוא ירצה להתעניין ולהתמצא בעניין.

אני מעמיד להצבעה את הצעת חבר-הכנסת.

לויין בסעיף 4א(ג).

הוחלט: לא לקבל את הצעת חבר-הכנסת לויין, ולהשאיר 21 יום.

אני רוצה להסביר מדוע כתוב בסעיף 4א(א) ("זולת אם הוכיח...") בענין בדיקה, יתכן שיש ילד בגיל 12 - 13, שההורים מסכימים שהוא צריך לעבור בדיקה, אבל הילד בורח ואיננו רוצה ללכת לבדיקה. אם מטילים עונש מאסר על ההורים, צריך להכניס את הסעיף הזה, ולשחרר אותו מן הסוגריים.

הוחלט: להוציא את הסוגריים מהמלים "זולת אם הוכיח...". וכו'.

אין הערות ביחס לסעיפים 4א(ב), (ג) ו-(ד).

אנו עוברים כעת לסעיף 2(3) בעמוד הכחול.

על כך דבר רק בהתחלה ולא היו הערות.

אם תקבלו את הסעיף הזה, אני מבקש להרשות לנו לבסח אותו.

ד"ר סבט:

בסעיף 5 לחוק העיקרי באמר שהשר רשאי לפטור מלימוד חובה ילדים מסויימים, הן מפני שהם לא יכולים ללמוד או שאין להם מסגרת, והתנאים בקבעו באותו סעיף. אני הניצתי שכונתו של חבר-הכנסת לויין היתה שמי שניתן לגביו פטור, זאת-אומרת שר החינוך קבע שילד מסויים או סוג של ילדים פטורים מחינוך חובה, - לא יחולו לגביהם הסעיפים 6, 7 ו-10 - אלה הפעיפים שמחייבים את הילדים לבקר בבית-ספר, ומחייבים את הרשויות המקומיות לתת להם חינוך, אלא בכפוף לתנאים ולסייגים שבהוראה. בדמה לי שחשיבות כוונתו של חבר-הכנסת לויין היא בסיפא - "ובלבד שתישמר החובה, בכל מקרה שהילד או הנער מסוגל לכך, לספק לילד או לנער כאמור למוזים ובמסגרת שהשר קבע". כלומר, בזאת הוא לא מבטל את לימוד חובה למעשה.

היו"ר א. רימלט:

אני רוצה לשאול על מי מוטלת החובה, על הרשות המקומית או על שר החינוך והתרבות?

כי ברשות מקומית יש ילדים שאינם מתאימים גם לחינוך מיוחד, והכוונה היא לילדים חריגים.

אם אנו מסתמכים רק על מה שכתוב כאן,
הרי שהכוונה היא למי שחייב לתת לימוד

ד"ר סבט:

חובה.

הכוונה המקורית של הסעיף הזה היתה לחייב
את שלטונות החינוך אפילו במתן הוראה

ש. לרין:

אינדיבידואלית, ובלבד שהילד שלא במצאה לו מסגרת מתאימה, לא ילך בטל.
אם השר יכול, במסגרת סמכויותיו, להחיל עליו הוראות פטור, אין פירוש
הדבר הוראת פטור מלימודים, אלא מביקור במוסד. מובן שהמדובר הוא
בלימוד חובה עד גיל 15.

אנו מסכמים שאנו מעבירים את החוק לקריאה
ראשונה לכנסת.

היו"ר א. רימלט:

תרשו לי לשנות את התיקון של סעיף 2(3).

ד"ר סבט:

בבקשה.

היו"ר א. רימלט:

תודה רבה. הישיבה בעולה.

הישיבה בנעלה בשעה 12.00